

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

Vilkår av 1. januar 2011

Innhold

	Side
1. Hvem som er forsikret – sikrede	2
2. Hvor forsikringen gjelder	2
3. Hva som er forsikret	2
Dekninger som gjelder skade på motorvognen (som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset)	
4. Brann og tyveri	2
5. Delkasko	2
6. Kasko	3
7. Maskinskade	3
8. Bilavbrudd	4
9. Begrenset identifikasjon	4
10. Panthaver	4
11. Erstatningsoppgjør	5
Ansvarsdekninger (som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset)	
12. Bilansvar	7
13. Kranansvar	7
14. Arbeidsmaskinansvar	7
15. Godsansvar	7
16. Erstatningsoppgjør	8
Ulykkesdekning (som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset)	
17. Fører- og passasjerulykke	8
Dekning (som er automatisk inkludert i alle avtaler)	
18. Rettshjelp	10
Viktige betingelser (som gjelder for alle deknings)	
19. Forutsetninger, bruksbegrensninger og sikkerhetsforskrifter	11

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

I tillegg til disse vilkår, gjelder Friendes generelle vilkår.

1. Hvem som er forsikret - sikrede

§ 7-1 i Forsikringsavtaleloven gjelder ikke. I stedet gjelder følgende:

Forsikringen gjelder for:

- Forsikringstaker.
- Registrert eier.

Når ansvarsdekning(er) er tegnet, gjelder de(n) også for enhver rettmessig bruker av motorvognen.

Når fører og passasjerulykke er tegnet, gjelder den for enhver person under 75 år som rettmessig befinner seg i eller på motorvognen, eller utenfor denne når motorvognen er den direkte årsaken til skade.

Retts hjelp gjelder bare for privatperson som er part i tvist i egenskap av rettmessig fører eller bruker av motorvogn forsikret under denne avtalen.

Når panthaverdekning er tegnet, gjelder den til fordel for panthaver.

2. Hvor forsikringen gjelder

Forsikringen gjelder i Norden, med mindre annet fremgår av forsikringsbeviset.

Retts hjelpsforsikringen gjelder for tvist som oppstår i Norden.

Dersom det er tegnet særskilt forsikring av trafikkansvar "grenseforsikring", omfatter trafikkansvarsdekningen i pkt 13, bare skade som rammer fører og passasjer i motorvognen, bortsett fra haikere.

3. Hva som er forsikret

- Den motorvognen som er angitt i forsikringsbeviset, med inntil den sum som fremgår av forsikringsbeviset.
- Ett ekstra sett dekk og felger med samme type felg som motorvognen seriemessig ble levert med.
- Fast montert tilbehør utover det som originalt fulgte motorvognen fra fabrikk med inntil kr 20.000. Innenfor dette beløpet dekkes også merverdien av dekk og felger utover det motorvognen seriemessig ble levert med.
- Personlig løssøre med inntil kr 10.000 dersom motorvognen har låsbart overbygg/kupe (gjelder ikke for tilhenger).
- Gjelder forsikringen lastebil, omfattes også skade på lakk utover original lakk fra fabrikk med inntil kr 20.000, hvis ikke annen forsikringssum fremgår av forsikringsbeviset.

- Gjelder forsikringen lastebil eller traktor og arbeidsmaskin omfattes også avmontert tilleggsutstyr som er særskilt spesifisert i forsikringsbeviset.

Forsikringen omfatter ikke:

- Kontanter og verdipapirer.
- Ting som eies av andre enn sikrede, med mindre annet er avtalt med Frende.

Dekninger som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset

Det fremgår av det enkelte forsikringsbevis hvilke deknninger som er avtalt og som gjelder for din forsikring.

For alle dekningene gjelder bestemmelsene i punkt 1-3 ovenfor, med de endringer som følger av vilkårene som er inntatt i de enkelte tilleggsdekninger.

Dekninger som gjelder skade på motorvognen

4. Brann og tyveri

4.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen

- Skade ved brann, lynnedslag og eksplosjon.
- Skade ved tyveri og forsøk på tyveri av motorvognen.

4.2 Forsikringen omfatter ikke

- Kortslutning som ikke fører til åpen ild.
- Tyveri av løssøre fra motorvognen.
- Det anses ikke som tyveri om den skyldige tilhører sikredes husstand eller er i hans tjeneste, jf straffelovens § 260.

5. Delkasko

5.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen

- Brann og tyveri jf pkt 4.
- Bruddskade på motorvognens glassruter (ikke glasstak) ved tilfeldig, plutselig, ytre påvirkning.
- Redning jf pkt 5.2 nedenfor

Frende erstatter rimelige utgifter til transport av motorvognen fra skadestedet til nærmeste verksted. Ved tyveri erstattes rimelige utgifter til hjemtransport av motorvognen. Slik transport skal godkjennes av Frende på forhånd.

Telefon Kundeservice: 03600

Frende Skadeforsikring AS, Krokattjønnveien 15 Postboks 3660 – Fyllingsdalen 5845 Bergen

Foretaksregisteret: Orgnr. 991 436 960

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

5.2. Redning

5.2.1 Forsikringen omfatter

De redningstiltak som er angitt i punkt 5.2.2 til 5.2.5 nedenfor:

- Ved erstatningsmessig skade.
- Ved driftstopp eller startvansker.
- Ved utelåsing eller brukket/mistet nøkkel.
- Når motorvognen har vært utsatt for tyveri eller hæververk.
- Når fører eller passasjer rammes av plutselig sykdom, ulykke eller død, og av den grunn ikke kan fortsette reisen, eller må søke hjelp hos nærmeste lege eller sykehus.

5.2.2 Berging og tauing

Frende dekker utgifter til berging og tauing av motorvogn og tilhenger til nærmeste verksted eller, om det er rimeligere, reparasjon på stedet når reisen med motorvognen ikke kan fortsette.

5.2.3 Hjemtransport

Frende dekker nødvendige merutgifter til hjemtransport av fører, passasjerer, motorvogn og tilhenger til motorvognen:

- Når fører eller passasjer rammes av plutselig sykdom, ulykke eller død, og av den grunn ikke kan fortsette reisen.
- Ved tyveri av motorvognen.

Merutgifter til hjemreise dekkes med rimeligste kommunikasjonsmiddel. Dersom fortsatt reise til bestemmelsesstedet er rimeligere enn hjemreise, kan det avtales at slike merutgifter erstattes i stedet.

Forsikringen dekker merutgifter til nødvendig transport til lokalt overnattingssted, sykehus, lege e.l.

5.2.4 Hotellopphold istedenfor hjemreise

Forsikringen dekker merutgifter til hotellopphold for fører og passasjerer istedenfor hjemtransport, når motorvognen innen rimelig tid repareres på stedet, og dette er avtalt med Frende.

5.2.5 Transport av reservedeler utenfor Norden

Ved feriereiser utenfor Norden dekkes transport av reservedeler som ikke kan fremskaffes på stedet og som er nødvendig for å sette motorvognen i trafikk sikker stand.

5.2.6. Forsikringen omfatter ikke

Forsikringen dekker ikke utgifter:

- Til reparasjon på verksted.
- Til deler.
- Til videreformidling av gods ved ervervsmessig transport.
- For haiker.
- Som kan kreves erstattet gjennom garantiordning eller lignende.
- Til redning ved kjøring i terreng.

6. Kasko

6.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen

- Skade oppstått ved tilfeldig, plutselig, ytre påvirkning, for eksempel ved sammenstøt, utforkjøring, velting og hæververk.
- Tyveri av personlig løsøre fra motorvognen med inntil kr 10.000.

6.2 Forsikringen omfatter ikke

Forsikringen omfatter ikke:

- Skade på plog, freseutstyr eller kraftoverføring mellom motorvognens motor og hjul, ved brøyting eller fresing.
- Skade som leverandør eller reparatør kan gjøres ansvarlig for, herunder material- eller konstruksjonsfeil, svak konstruksjon eller feil montasje.
- Skade som skyldes slitasje som er en naturlig følge av ordinært bruk eller gradvis forringelse.
- Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting på grunn av korrosjon/oksidasjon.
- Skade som skyldes synking ifm transport eller arbeid på flåte, lekter eller skip.
- Skade som alene rammer gummihjul, belter, kjeder, kjettinger, vire, ståltau og tau, remmer og transportbånd, bor, freser, kniver, stanser, sagblad og lignende utskiftbare deler og verktøy.
- Maskinskade (skade på motor, gir og drivverk), med mindre den er oppstått i direkte forbindelse med annen erstatningsmessig vognskade.

7. Maskinskade

7.1 Forsikringen omfatter

Forsikringen omfatter kostnader til reparasjon av plutselig og uforutsett mekanisk eller elektronisk skade i motor, girkasse og kraftoverføring som hindrer fortsatt fremdrift av motorvognen, eller bruk av motorvognen.

Forsikringen omfatter også merkostnader som overstiger egenandelen for demontering og andre undersøkelser som er nødvendige for å fastslå om skaden omfattes av forsikringen.

7.2 Forsikringen omfatter ikke

1. Skade på plog, freseutstyr eller kraftoverføring mellom motorvognens motor og hjul, ved brøyting eller fresing.
2. Skade på batterier.
3. Skade som leverandør eller reparatør kan gjøres ansvarlig for, herunder material- eller konstruksjonsfeil, svak konstruksjon eller feil montasje.
4. Skade som skyldes slitasje som er en naturlig følge av

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

ordinært bruk eller gradvis forringelse.

5. Kostnader ved utskifting eller reparasjon av ting på grunn av korrosjon/oksidasjon.
6. Skade som skyldes synkning ifm transport eller arbeid på flåte, lekter eller skip.
7. Skade som skyldes overbelastning.
8. Skade som skyldes frost i kjølesystem eller brudd eller brekkasje på undervogn, borhammer, slaghammer, graveutstyr som skuffe, stikke og bom eller skade på dekk, slanger, belter, kjeder, kjettinger, wirer, tau, remmer, transportbånd, pakninger og verktøy.

8. Bilavbrudd

8.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen utbetaling av det dagsbeløp som er angitt i forsikringsbeviset ved erstatningsmessig brann-, tyveri-, eller kaskoskade.

8.2 Forsikringen omfatter ikke

Bilsavn som en følge av streik, lockout eller annen force majeure.

8.3 Erstatningsberegning.

8.3.1 Reparasjon.

Bli motorvognen reparert, erstattes dagsbeløpet i det antall dager motorvognen er innsatt på verksted og inntil reparasjonen er utført, med fradrag av de første 3 dager på verksted. Erstatning betales for maksimum 30 dager.

8.3.2 Gjenanskaffelse ved totalskade

Bli motorvognen gjenanskaffet, utbetales dagsbeløpet i det antall dager som medgår til å skaffe tilsvarende motorvogn med fradrag av de første 3 dager etter at skaden inntraff. Erstatning betales for maksimum 15 dager.

8.3.3 Tyveri.

Ved tyveriskade utbetales dagsbeløpet for de dagene motorvognen har vært stjålet, med fradrag av de første 3 dager etter at tyveriet inntraff. Erstatning betales for maksimum 30 dager.

9. Begrenset identifikasjon

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, har forsikringstaker krav på erstatning selv om den som var ansvarlig for motorvognen har voldt skaden;

- Forsettlig eller grovt uaktsomt.
- Under påvirkning av berusende eller bedøvende middel.
- Under terrengkjøring i strid med bruksbegrensinger i avtalen.
- Gjennom brudd på sikkerhetsforskrifter.

Dette gjelder likevel ikke om den som var ansvarlig for motorvognen har mer enn 10 % eierinteresse i forsikringstaker, sitter i forsikringstakers styre eller er del av ledelsen.

Disse bestemmelsene begrenser ikke Frenedes rett til å kreve regress av den som var ansvarlig for motorvognen.

10. Panthaver-/leasingdekning

10.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, er kaskodekningen i punkt 6 utvidet til også å gjelde til fordel for:

- Panthaver som har mottatt skriftlig panthaverbekreftelse fra Frende eller
- Utleier i samsvar med leasingkontrakt,

Etter følgende særregler:

Når kaskoskade er inntruffet skal Frende ikke utbetale kontanterstatning uten panthavers/utleiers samtykke. Dersom skaden er utbedret eller det er stilt betryggende sikkerhet for at erstatningen vil bli brukt til utbedring av skaden, kan erstatningen likevel utbetales.

Dersom forsikringen for motorvognen blir endret, oppsagt eller faller bort, skal Frende i samsvar med FAL § 7-4 gi panthaver/utleier særskilt melding om dette.

Dersom Frende helt eller delvis har avslått å erstatte skade på motorvognen under henvisning til FAL §§ 8-1 eller 4-6 til 4-11, erstatte Frende likevel det tap panthaver/utleier lider som følge av forsikringstakers/leietakers manglende evne til selv å erstatte skaden. Det samme gjelder når Frende har avslått under henvisning til vilkårenes regler om hvor forsikringen gjelder.

10.2. Betingelser for rett til erstatning

Erstatning kan bare kreves dersom:

1. Panthaver/utleier kan dokumentere at forsikringstaker/leietaker ikke har evne til å erstatte skaden eller det tapet som er oppstått.
2. Bestemmelsene i lov om kredittkjøp av 21. juni 1985 med forskrifter er overholdt dersom panteretten er stiftet som salgspant som omfattes av loven.
3. Panthaver/utleier ikke hadde kjennskap til eller burde ha kjennskap til forsømmelsen eller bruddet på forsikringsvilkårene som førte til Frenedes avslag overfor forsikringstaker/leietaker.
4. Skaden på motorvognen ikke er erstattet av andre.
5. Frende har fått riktige og fullstendige opplysninger ved tegning og fornyelse av forsikringen. Brudd på opplysningsplikt som Frende kan påberope seg overfor

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

forsikringstaker/leietaker etter FAL § 4-2, kan også gjøres gjeldende overfor den som krever erstatning etter denne tilleggsdekningen.

10.3 Forsikringen omfatter ikke

1. Panthavers/utleiers rentetap, omkostninger og misligholdte avdrag.
2. Omkostninger med å dokumentere at forsikringstaker ikke har evne til å erstatte skaden.

10.4 Tilbakebetalingsplikt

Forsikringstaker/leietaker plikter å betale tilbake til Frende erstatning som Frende har utbetalt under denne dekningen.

10.5 Oppsigelse

Frende kan si opp panthaverdekningen med 1 måneds varsel jf FAL § 7-4.

11. Erstatningsoppgjør

Forsikringsavtalelovens § 6-1 gjelder ikke. I stedet gjelder:

11.1 Skademelding

Ved skade skal sikrede snarest melde fra til Frende. Person-skader, skader på dyr, brannskader, tyveriskader og skadeverk skal i tillegg meldes til politiet.

11.2 Hvordan erstatning blir beregnet

Erstatningen tar utgangspunkt i hva det vil koste å:

- Reparere eller utbedre skaden, eller
- Gjenanskaffe tilsvarende, eller i det vesentlige tilsvarende, ting etter pris på skadedagen.

For 1.risikoforsikrede ting er erstatningen begrenset til forsikringssummen som er angitt i forsikringsbeviset.

11.2.1 Reparasjon, delskade og gjenoppbygging

Kan motorvognen repareres til vesentlig samme stand som før, erstattes reparasjonsomkostningene. Dersom reparasjon av de enkelte deler ikke er teknisk eller økonomisk forsvarlig, skiftes disse ut med likeverdige deler.

Frende kan avgjøre ved hvilket verksted reparasjonen skal foretas.

Verdiforringelse som følge av reparasjon erstattes ikke. Innebærer reparasjonen en forbedring, gjøres det fradrag tilsvarende verdien av forbedringen.

11.2.2 Tap og totalskade

Er det ikke teknisk eller økonomisk forsvarlig å reparere motorvognen, eller den har gått tapt, erstattes markedsverdien dvs. hva det ville koste å anskaffe en motorvogn i

samme stand og av tilsvarende fabrikat, type og årgang. Den skadede motorvognen tilfaller Frende.

Radio-, musikk- og bildeanlegg samt GPS og mobiltelefon erstattes tilsvarende utstyrets nyverdi. Etter to år fra utstyret ble kjøpt som nytt, reduseres erstatningen med 10 % av nyverdien for hvert påbegynte år, maksimalt 50 %. Aldersfradrag gjøres ikke ved originalt fabrikkmontert radio-, musikk- og bildeanlegg samt GPS.

Motorvognen anses tidligst som tapt dersom den ikke har kommet til rette innen 30 dager.

11.3 Skade på løsøre

Erstatningen settes til nypris for tilsvarende ting med fradrag for verdiforringelse som vurderes på grunnlag av sannsynlig brukstid og slitasje. Fradraget gjøres bare når verdiforringelsen utgjør 1/3 eller mer av gjenanskaffelsesprisen.

11.4 Egenandel og aldersfradrag

Fra erstatningsoppgjøret trekkes den egenandel som er angitt i forsikringsbeviset.

11.4.1 Særlige egenandeler:

- Redning kr 2.000
- Glasskade (Gjelder ikke glasstak)
  - Buss over 8 meter kr 6.000
  - Andre motorvogner kr 3.000
  - Ved reparasjon av glassrute inntil kr 600 trekkes ikke egenandel.
- Ved brann- eller tyveriskade fremgår egenandelen av forsikringsbeviset.
- Egenandelen ved tyveriskade faller bort hvis FG-godkjent tyverialarm, eller EU-godkjent tyverialarm er montert og i funksjon på skadetidspunktet.
- Ved skade som skyldes påkjørsel av dyr som går løse på veg, og påkjørsel omgående er meldt i fra til politi eller viltneimnda på stedet, reduseres den avtalte egenandel med kr 5.000.

11.4.2 Fradrag maskinskade

Utgjør aldersfradrag mer enn egenandelen, trekkes dette i stedet for egenandelen.

Frdrag beregnes ut fra følgende tabell slik det største fradrag ut fra antall år eller antall driftstimer brukes.

År og/eller driftstimer	Frdrag i prosent av skaden
1 og 2 år inntil 2000 t	Avtalt egenandel
2 år inntil 3000 t	20 %
3 år inntil 4000 t	30 %
4 år inntil 5000 t	40 %

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

5 år	inntil 6500 t	50 %
6 år	inntil 8000 t	60 %
7 år	inntil 8500t	80 %
>7 år	> 9000t	100 %

Alder bestemmer fradraget når ikke timeteller er montert eller er ute av funksjon på skadetidspunktet, og regnes fra det tidspunkt maskinen ble tatt i bruk som ny.

11.4.3 Aldersfradrag maskinskade landbruk

For traktor og arbeidsmaskiner hvor det fremkommer av forsikringsbeviset at bruksområdet er landbruk gjelder følgende:

Utgjør fradrag mer enn egenandelen, trekkes dette i stedet for egenandelen. Er fradraget mindre enn egenandelen trekkes kun egenandel.

Fradrag beregnes ut fra følgende tabell slik at det største fradrag ut fra antall år eller driftstimer skal brukes.

År og/eller driftstimer	Fradrag i prosent av skaden
3 år inntil 1500 t	Avtalt egenandel
4 år inntil 2000 t	10 %
5 år inntil 2500 t	20 %
6 år inntil 3000 t	30 %
7 år inntil 3500 t	40 %
8 år inntil 4000 t	50 %
9 år inntil 4500 t	60 %
10 år inntil 5000 t	70 %
> 10 år > 5000 t	80 %

Alder bestemmer fradraget når ikke timeteller er montert eller er ute av funksjon på skadetidspunktet, og regnes fra det tidspunkt maskinen ble tatt i bruk som ny.

11.5 Overskridelse av årlig kjørelengde

Viser det seg at det er betalt premie etter for lav kjørelengde, reduseres erstatningen uavhengig av om overskridelsen for samme motorvogn har funnet sted i inneværende forsikringsår eller tidligere. Erstatningen reduseres forholdsmessig lik differansen mellom den premie som er betalt og den premie som skulle vært betalt.

Dette gjelder ikke ved brann-, tyveri og glasskader.

11.6 Utbetaling av erstatningen

Kontanterstatning utbetales på grunnlag av takst. Dersom det ikke kan dokumenteres med faktura at arbeidspenger er betalt, erstattes arbeidspenger med 50 % i forhold til normalpriser. Det beregnes ikke merverdiavgift av arbeidspenger ved kontantoppgjør.

Merverdiavgift ersttes når den er betalt, men erstattes ikke hvis den kan fradragsføres i merverdiavgiftsregnskapet.

11.7 Ting som kommer til rette

Kommer en gjenstand til rette etter at Frende har betalt erstatning, tilfaller gjenstanden Frende.

11.8 Bonus (gjelder bare for lastebil)

Bonus beregnes av premien for ansvar og kasko. Bonus beregnes ikke ved brann/tyveri.

11.8.1 Opparbeiding av bonus

Det gis 10 % bonus etter hvert skadefritt år opp til 70 % bonus. Etter 3 skadefrie år med 70 % bonus, gis 75 % bonus.

Etter 3 skadefrie år med 75 % bonus, er det ikke bonustap ved første skade.

11.8.2 Bonustap

Ved skade som fører til utbetaling for Frende reduseres bonus.

Var bonus før skaden 75 % fra og med 4. opptjeningsår, reduseres ikke bonus, men forsikringen fornyes med 75 % bonus, 1. opptjeningsår.

Var bonus før skaden 75 %, til og med 3. opptjeningsår, reduseres bonus med 15 prosentenheter, til 60 % bonus. Var bonus før skaden 70 % eller lavere, reduseres bonus med 30 prosentenheter.

11.8.3 Skader som ikke medfører bonustap

Bonustap beregnes ikke ved tyveri-, brann-, og glassruteskader (gjelder ikke glåstak), eller ved skade som skyldes påkjørsel av dyr som går løse på veg, og påkjørsel omgående er meldt i fra til politi eller viltneimnda på stedet. Bonustap beregnes heller ikke for skader som direkte skyldes naturulykker i henhold til Lov om Naturskader, som skred, storm, flom og stormflo, jordskjelv og vulkanutbrudd.

11.8.4 Gjennomføring av bonustap

Bonustap beregnes både for ansvars- og kaskodekningen, selv om Frende utbetaler erstatning bare under en av dekningene.

Regulering av premien etter disse bestemmelsene foretas ved første hovedforfall etter at skaden skjedde. Dersom bonusreduksjonen ikke foretas ved første hovedforfall, foretas reduksjonen ved neste hovedforfall.

Dersom bonus flyttes over til annen bil før hovedforfall, f.eks ved kondemnasjon, bilbytte eller utvidelse av forsikringen til å omfatte flere motorvogner, gjøres bonusreduksjonen gjeldende fra skadetidspunktet.

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

Ansvarsdekninger som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset

12. Bilansvar (Trafikkansvar)

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen sikredes rettslige erstatningsansvar etter Bilansvarsloven med ubegrenset beløp for personskade og med inntil kr 10 millioner ved skade på ting.

Dersom ansvaret ved bruk av motorvognen ikke reguleres av Bilansvarsloven, men ansvar kan ilegges etter alminnelige ulovfestede erstatningsregler, omfatter forsikringen slikt erstatningsansvar med inntil kr 10 millioner pr skadetilfelle og samlet per år. Ved tingskader fratrekkes en egenandel på kr 10.000.

Ansvar etter alminnelige ulovfestede erstatningsregler omfatter ikke ansvar for skade ved bruk av kran, gravemaskin eller annen arbeidsmaskin eller ansvar etter Lov om vegfraktavtaler eller andre lovbestemmelser.

13. Kranansvar

13.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen sikredes rettslige erstatningsansvar for skade på annens person eller ting (herunder ting som løftes av kranen) ved bruk av kran montert på motorvogn eller bruk av motorvogn som løfteredskap og som etter § 2 a) eller b) i Bilansvarsloven ikke regnes som trafikkansvar. Forsikringssummen er kr 3 millioner ved skade på ting som blir løftet eller flyttet av kranen, og kr 10 millioner ved skade på person eller annen tingskade. Samlet forsikringssum per skadetilfelle og samlet i forsikringsperioden er kr 10 millioner. Ved tingskader fratrekkes en egenandel på kr 10.000.

Med personskade forstås skade, sykdom eller død påført en person. Med tingskade forstås tap av eller fysisk skade påført ting (herunder dyr og fast eiendom). Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden selskapet erstatter, vil også være dekket.

Forsikringen dekker det økonomiske tap sikrede i henhold til gjeldende erstatningsrett kan bli pålagt å erstatte.

Forsikringen omfatter skader konstatert i forsikringstiden.

13.2 Forsikringen omfatter ikke

1. Ansvar etter Lov om Vegfraktavtaler.
2. Ansvar for skade på sikredes andel av ting som eies i fellesskap, eller som tilhører en annen, men som sikrede

eller noen på sikredes vegne bruker, leier eller låner.

3. Ansvar som alene bygger på tilsagn, avtale, kontrakt eller garanti, herunder ansvar sikrede endelig må bære fordi sikrede har gitt avkall på sin rett til regress.
4. Ansvar for personskade som rammer noen som er ansatt hos sikrede, når skaden er forårsaket i arbeidsforholdet.

14. Arbeidsmaskinansvar

14.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen sikredes rettslige erstatningsansvar for skade på annens person eller ting, ved bruk av gravemaskin eller annen arbeidsmaskin og som etter § 2 a) eller b) i Bilansvarsloven ikke regnes som trafikkansvar.

Med personskade forstås skade, sykdom eller død påført en person. Med tingskade forstås tap av eller fysisk skade påført ting (herunder dyr og fast eiendom). Økonomisk tap påført tredjemann som følge av den fysiske skaden selskapet erstatter, vil også være dekket.

Forsikringen dekker det økonomiske tap sikrede i henhold til gjeldende erstatningsrett kan bli pålagt å erstatte.

Forsikringen omfatter skader konstatert i forsikringstiden.

Frendes samlede ansvar per skadetilfelle og samlet i forsikringsperioden er begrenset til 150 G. (G = Folketrygdens Grunnbeløp).

Ved skade på ting som blir løftet eller flyttet av arbeidsmaskinen, er Frendes samlede ansvar per skadetilfelle begrenset til kr 3 millioner.

Ved tingskader fratrekkes en egenandel på kr 10.000.

14.2 Forsikringen omfatter ikke

1. Ansvar etter Lov om Vegfraktavtaler.
2. Ansvar for skade på sikredes andel av ting som eies i fellesskap med tredjemann.
3. Ansvar for skade på ting som tilhører en annen, men som sikrede eller noen på sikredes vegne bruker, leier eller låner.
4. Ansvar som alene bygger på tilsagn, avtale, kontrakt eller garanti, herunder ansvar sikrede endelig må bære fordi sikrede har gitt avkall på sin rett til regress.
5. Ansvar for personskade som rammer noen som er ansatt hos sikrede, når skaden er forårsaket i arbeidsforholdet.

15. Godsansvar

15.1 Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

avtalt, omfatter forsikringen rettslig erstatningsansvar etter Lov om Vegfraktavtaler som sikrede i egenskap av bileier eller fraktfører pådrar seg for;

1. Skade på eller tap av gods ved:
  - Lasting av kjøretøyet, under kjøring til bestemmelsesstedet eller lossing.
  - Forsinket utlevering.
2. Merutgifter til videretransport av gods etter upåregnelig:
  - Driftsstopp eller vognskade som gjør det praktisk umulig å fullføre transporten med motorvognen, og eller tilhenger.

15.2 Forsikringen omfatter ikke

1. Ansvar for skade på levende dyr, fisk eller flyttegods.
2. Ansvar for skade på eller tap av ferskfisk, saltfisk, tørrfisk eller klippfisk som transporteres til Italia.

15.3 Erstatningsberegning.

Erstatningen beregnes i henhold til § 32 i Vegfraktavtaleloven. Ved innenriks transport erstattes skadet eller tapt gods med inntil 17 SDR pr. kilo lovlig lasteevne. Ved internasjonal transport erstattes skadet eller tapt gods med inntil 8.33 SDR pr. kilo lovlig lasteevne. Med SDR menes Special Drawing Rights.

Ved totaltap omfattes også sikredes ansvar for å erstatte vareeiers utlegg til frakt, tollavgifter, andre kostnader ved transporten, samt renter i henhold til Vegfraktlovens § 36. Ved delvis tap omfattes sikredes forholdsmessige ansvar for slike utlegg og kostnader.

Sikredes eget frakttap og utgifter for gjennomføring av fraktavtalen, erstattes ikke.

I skadeoppgjøret fratrekkes en egenandel på kr 10.000. Frenedes samlede ansvar per skadetilfelle og samlet i forsikringsperioden er begrenset til kr 10 millioner.

15.4 Utvidet godsansvar

15.4.1 Forsikringen omfatter

Dersom det er truffet særskilt avtale om utvidet godsansvar og dette er anført i forsikringsbeviset, omfatter forsikringen også:

- Ansvar for skade på levende dyr og fisk.
- Ansvar for skade på flyttegods.

Forøvrig erstattes skade under pkt 15.4 i.h.t pkt 15.3, men kan ikke overstige verdien av godset.

15.5 Ansvar ved Bilberging

Dersom det er truffet særskilt avtale om ansvar ved bilberging, og dette er anført i forsikringsbeviset, omfatter forsikringen også:

- Ansvar for skade på motorvogn ved bilberging iht vegfraktavtaleloven eller ulovfestet erstatningsrett med inntil kr 3 millioner.

16. Behandling av krav under ansvarsdekninger.

16.1 Sikredes plikter ved skadetilfelle.

Erstatningskrav som reises mot sikrede, eller som forventes å bli reist, skal snarest meldes til Frende.

Sikrede må ikke påta seg erstatningsplikt eller forhandle om erstatningskrav uten Frenedes godkjennelse. Sikredes innrømmelser overfor skadelidte binder ikke Frende. Dersom kravet overstiger egenandelen og ansvaret omfattes av forsikringen, behandler Frende saken og erstatningsspørsmålet. Alle skader som skyldes samme skadevoldende begivenhet, regnes som ett skadetilfelle og henføres til det tidspunkt da den første skade ble konstatert.

Sikrede plikter for egen regning:

- Å gi Frende alle opplysninger og dokumenter som er tilgjengelig for sikrede og som Frende trenger for å vurdere ansvar og utbetale erstatning.
- Å utføre de undersøkelser Frende finner nødvendig.
- Å møte ved forhandlinger eller rettergang.

16.2 Frenedes plikter ved skadetilfelle

Skadelidte kan kreve erstatning direkte fra Frende.

Fremsettes krav direkte mot Frende, skal Frende varsle sikrede uten ugrunnet opphold og holde sikrede underrettet om den videre behandlingen av kravet. Frenedes innrømmelser overfor skadelidte binder ikke sikrede.

Blir søksmål reist mot sikrede og ansvaret etter saksøkerens begrunnelse omfattes av dekningen, fører Frende saken og betaler omkostningene ved søksmålet.

Ulykkesdekning som gjelder når det fremgår av forsikringsbeviset

17. Fører- og passasjerulykke

17.1. Forsikringen omfatter

Når det fremgår av forsikringsbeviset at denne dekningen er avtalt, omfatter forsikringen ulykkeskade som rammer forsikret person under 75 år når vedkommende rettmessig befinner seg i eller på motorvognen, eller utenfor denne når motorvognen er den direkte årsak til skaden.

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

Med ulykkesskade menes skade på kroppen forårsaket ved en plutselig ytre fysisk begivenhet (ulykkestilfelle) som inntreffer i forsikringstiden. Skade på sinnet dekkes bare dersom diagnosekriteriene i det internasjonale klassifikasjonssystemet ICD-10, pkt F43.1 (PTSD) er oppfylt.

17.2 Ulykke som fører til død

Dersom ulykkesskaden medfører forsikredes død, har forsikredes ektefelle/samboer eller barn rett til dødsfalls-erstatning med kr 100.000.

Dødsfallserstatning utbetales ikke dersom forsikrede har krav på invaliditetserstatning etter punkt 17.3.

Dødsfallserstatningen tilfaller forsikredes ektefelle eller samboer. Dersom forsikrede ikke etterlater seg ektefelle eller samboer, tilfaller erstatningen forsikredes barn. Dersom forsikrede ikke etterlater seg ektefelle, samboer eller barn, utbetales ingen erstatning.

17.3 Ulykke som fører til invaliditet

Dersom ulykkesskaden har medført livsvarig medisinsk invaliditet innen 3 år etter ulykken, har forsikrede rett til menerstatning.

Ved 100 % invaliditet utbetales kr 200.000. For delvis invaliditet utbetales en forholdsmessig del av forsikringssummen.

Dør forsikrede av ulykken innen 1 år etter ulykken, utbetales ikke menerstatning, men dødsfallserstatning etter punkt 18.2.

Dør forsikrede av annen årsak innen 1 år etter ulykkestidspunktet, utbetales ingen erstatning. Dør forsikrede uansett årsak mer enn 1 år etter ulykken, utbetales menerstatning dersom ulykkesskaden ville medført livsvarig medisinsk invaliditet.

Erstatningen beregnes ut fra den invaliditet som ville blitt den endelige dersom sikrede hadde vært i live.

17.4. Skader som ikke omfattes

17.4.1 Unntak for visse sykdommer m.v.

Forsikringen omfatter ikke:

1. Ulykkesskade som skyldes:
  - Sykdom, slag eller besvimelse.
  - Inntak av sovemidler, smertestillende eller narkotiske midler.
2. Død eller invaliditet som skyldes:
  - Hjerte-/karsykdommer,
  - Kreft,

- Artritt (betennelse i ledd), selv om en ulykkesskade er årsak til sykdommen(e).
3. Ryggglidelser og ryggsmertene med mindre lidelsen/smertene kan tilbakeføres til et røntgenologisk påvisbart brudd i ryggstøtten, og bruddet kan tilbakeføres til en ulykkeshendelse.
  4. Selvmord eller forsøk på selvmord, med mindre kravstiller kan sannsynliggjøre at selvmordet eller forsøket på selvmord skyldes en akutt sinnsvirring forårsaket av en ytre årsak.
  5. Sjokk eller andre psykiske skader med mindre det samtidig er oppstått en fysisk skade som medfører livsvarig og erstatningsmessig medisinsk invaliditet.

17.4.2 Unntak for visse aktiviteter

Forsikringen omfatter ikke ulykke forårsaket under utøvelse av følgende aktiviteter:

- All utøvelse av motorsport med motorvogn.

17.4.3 Unntak for slagsmål og forbrytelse

Forsikringen omfatter ikke ulykkesskade ved deltakelse i slagsmål eller forbrytelse.

17.5. Erstatningsoppgjør

17.5.1 Skademelding

Den som mener å ha et krav mot Frende etter et ulykkestilfelle, skal snarest melde fra til Frende.

17.5.2 Behandlingen av erstatningskrav

Alle utgifter som kreves erstattet skal dokumenteres med originale kvitteringer.

Det kan bare kreves erstatning for utgifter som overstiger det som kan kreves fra annet hold.

17.5.3 Beregning av invaliditetserstatning

Invaliditetserstatning beregnes på grunnlag av den livsvarige medisinske invaliditet som ulykken har forårsaket.

Erstatning kan tidligst kreves 1 år etter skadedagen. Dersom invaliditetsgraden kan forandre seg, kan endelig oppgjør utsettes i inntil 3 år etter skadedagen. Oppgjøret skal da basere seg på hva som må antas å bli den livsvarige medisinske invaliditeten ut fra tilstanden på 3-årsdagen.

Invaliditetsgraden skal fastsettes av spesialist/lege, iht. Sosialdepartementets invaliditetstabell i forskrift av 21. April 1997, del II og del III. Vurderingen skal være rent tabellarisk.

Ved skadefølge som ikke er angitt i tabellen, skal invaliditets-

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

graden fastsettes skjønnsmessig på grunnlag av en sammenligning med skadefølger i tabellen.

Dersom en kroppsdel eller et organ tidligere var delvis brukbart, gjøres det fradrag når invaliditetsgraden bestemmes. Tap av eller skade på kroppsdel eller organ som var fullstendig ubrukbart før ulykken inntraff, gir ikke rett til invaliditetserstatning.

Når det kan antas at sykelig tilstand, disposisjon eller mèn sammen med ulykkesskaden har medvirket til forsikredes invaliditet, reduseres erstatningen i forhold til den betydning den sykelige tilstanden, disposisjonen eller det tidligere mèn har hatt for invaliditeten.

Både Frende og forsikrede kan forlange ny fastsettelse av invaliditetsgrad når det er gått ett år siden forrige fastsettelse. Selv om tilstanden fremdeles kan forandre seg, skal endelig erstatning beregnes når det er gått 3 år fra skadedagen. Erstatningen skal i så fall fastsettes etter den invaliditetsgrad som må antas å bli den endelige.

17.5.4 Egenandel

Det trekkes ingen egenandel på Frende fører og passasjer-ulykkesforsikring.

Dekning som er automatisk inkludert i alle avtaler

18. Rettshjelp

18.1 Forsikringen omfatter

Utgifter til rettshjelp når en privatperson er part i tvist i egenskap av rettmessig fører eller bruker av den forsikrede motorvognen.

Twisten må ha oppstått mens forsikringen var i kraft.

Forsikringen omfatter tvist som kan føres for de alminnelige domstoler. Ved tvist som etter lov eller avtale skal avgjøres ved voldgift, dekkes rettshjelp i den utstrekning dette ville vært dekket for de alminnelige domstoler.

Dersom saken føres for særdomstol, jf. Domstolsloven § 2, men kunne vært ført for de alminnelige domstoler, dekkes likevel rettshjelp utgifter.

18.2 Følgende utgifter omfattes

Ved en rettsbehandling omfatter forsikringen rimelige og nødvendige rettshjelpsutgifter til advokat, registrert rettshjelper jf Domstollovens § 218, retten, advokatmekler

godkjent av advokatforeningen og sakkyndige.

Ved hovedforhandling og bevisopptak, dekkes også utgifter til vitner.

Utgifter til sakkyndige som ikke er oppnevnt av retten, dekkes bare dersom utgiftene på forhånd er godkjent av Frende.

Idømte saksomkostninger dekkes ikke. Rettsgebyr i ankeinstans dekkes heller ikke. Bestemmelsen om anke gjelder også ved bruk av andre rettsmidler.

Tilkjente saksomkostninger går til fradrag i erstatningen. Likevel erstattes slike saksomkostninger når sikrede kan godtgjøre at motparten ikke er søkegod.

Inngås det forlik som innebærer at sikredes krav i det vesentlige er tatt til følge, eller etter at sikrede ved dom har blitt tilkjent saksomkostninger, må sikrede på forhånd ha godkjennelse fra Frende dersom det skal avtales i forliket at hver av partene skal bære sine egne omkostninger. Uten godkjennelse fra Frende, går tilkjente saksomkostninger i dommen til fratrukk i erstatningen.

18.3 Forsikringen omfatter ikke

1. Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv.
2. Tvist som har sammenheng med separasjon, skilsmisse, barnefordeling samværsrett, farskap, arv, omstøtelse, underholdsbidrag, bodeling, oppløsning av det økonomiske fellesskap etablert av samboende og oppløsning av husstandsfellesskap, samt skiftesaker.
3. Tvist som alene hører inn under namsmyndighetene.
4. Tvist som gjelder veksel sak, inkassosak hvor fordringen er ubestridt, gjeldsforhandlingssak og sak som gjelder konkurs eller akkordforhandlinger dersom sikrede er konkurs- eller akkordskyldner.
5. Straffesak, ærekrenkelsessak og erstatningskrav i slike saker når sikrede er mistenkt, siktet eller saksøkt.
6. Tvist om erstatning etter Lov om Skadeserstatning § 3-3 (visse personlige krenkinger), § 3-5 b (oppreisning) og § 3-6 (krenking av privatlivets fred).
7. Tvist som gjelder forvaltningsvedtak. Likevel dekkes utgifter ved søksmål når klageadgang er fullt utnyttet. Utgifter pådratt før søksmål ble reist, dekkes ikke.
8. Tvist om advokatsalær eller utgifter til sakkyndige.
9. Utgifter pådratt før tvist er oppstått, og tvist oppstått før forsikringen trådte i kraft.

18.4 Forsikringssum og egenandel

Den samlede erstatning ved hver tvist er begrenset til kr 100.000 selv om det er flere parter på samme side. Dette gjelder også om partene har rettshjelpsforsikring i forskjellige selskap, eller om den/de sikrede har rettshjelpsdekning under flere forsikringer i ett eller flere selskap.

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

Uforsikrede parter holdes utenfor ved erstatningsberegningen.

Frendes ansvar er under enhver omstendighet begrenset til den antatte økonomiske verdi av sikredes interesse i saken, dersom utgiftene ikke er godkjent av Frende på forhånd.

Egenandel er kr. 4.000 med tillegg av 20 % av det overskytende beløp. Det trekkes bare en egenandel for hver tvist selv om det er flere parter på samme side.

18.5 Erstatningsoppgjør

Vil sikrede kreve å få dekket utgifter til juridisk bistand under rettshjelpforsikringen, skal kravet meldes til Frende uten ugrunnet opphold, og senest ett år etter at advokat er engasjert. Kravet skal meldes skriftlig.

Meldefristen ved tvist som gjelder offentlige forvaltningsvedtak, regnes fra det tidspunkt hvor den offentlige forvaltningsbehandling er fullt utnyttet. Ved tvister som alene hører inn under en særdomstol, regnes meldefristen fra det tidspunkt hvor saken bringes inn for de alminnelige domstoler.

Sikrede velger selv en advokat som etter sakens art og sikredes bosted er egnet for oppdraget. Er det flere parter på samme side med likeartede interesser, kan selskapet kreve at disse benytter samme juridiske og tekniske bistand.

Sikrede plikter å begrense utgiftene til rettshjelp, og bærer selv omkostninger som ikke anses rimelige og nødvendige. Før saksanlegg dekker forsikringen rimelige og nødvendige utgifter til advokat, retten, sakkyndige og vitner. Etter saksanlegg dekkes utgifter som etter rettens skjønn var nødvendige for å få saken betryggende utført, jf Tvistelovens § 20-5.

Frende kan kreve å bli holdt underrettet om omfanget av de utgifter som kreves dekket under forsikringen.

Sikrede skal informere Frende om hvilke utgifter som er påløpt under eventuell behandling i særdomstol eller under eventuell forvaltningsbehandling av klage på offentlig forvaltningsvedtak. Ved krav om oppgjør har Frende den samme rett som sikrede til å få dokumentert hvordan advokaten har beregnet sitt salær. Før endelig oppgjør foretas, kan Frende kreve dokumentert at egenandel er betalt. Spørsmål om utgiftenes rimelighet kan forelegges Den Norske Advokatforening.

Frende kan kreve at sikrede forelegger spørsmål om salær til egen advokat for retten i henhold til Tvistelovens § 3-8. Salær avregnes maksimalt 2 ganger i året overfor advokaten.

Viktige betingelser som gjelder for alle deknninger

19. Forutsetninger, bruksbegrensninger og sikkerhetsforskrifter

Erstatning etter denne Motorvognforsikringen er betinget av at Frende har fått oppgitt riktige opplysninger om den risiko som er forsikret, at bruksbegrensninger ikke er overtrådt og at sikkerhetsforskriftene er overholdt.

19.1 Bonus

Forsikringen er tegnet på grunnlag av bonus oppgitt av forsikringstaker. Frende har rett til å kontrollere bonus med avgivende selskap. Dersom bonus i avgivende selskap, er lavere enn oppgitt ved tegning, har Frende rett til å nedsette bonus med virkning fra tegningstidspunktet. Dette gjelder også for bonusendring i avgivende selskap etter at forsikringen ble tegnet i Frende.

19.2 Endring av risiko

I forsikringsbeviset for den enkelte motorvogn m.v. fremgår det hvilke opplysninger Frende har lagt til grunn for å beregne premien. Frendes ansvar reduseres forholdsmessig når forsikringstilfelle skyldes at forutsetningene for premieberegningen ikke er overholdt, og det ikke er tatt rimelige skritt for å varsle Frende om endringene. Erstatningen vil i slike tilfeller bli redusert til det som svarer til forholdet mellom den premien som er betalt og den premien som skulle vært betalt. Se Forsikringsavtaleloven (FAL) § 4-7.

19.3 Regress

Når Frende utbetaler erstatning under motorvognens ansvarsforsikring og forutsetningene for premieberegningen ikke er overholdt, får Frende tilsvarende forholdsmessig regressrett mot forsikringstakeren.

Dersom Frende helt eller delvis har utbetalt erstatning for skade som selskapet etter forsikringsavtalen ikke svarer for, plikter forsikringstaker/sikrede å betale tilbake beløpet til Frende. Det samme gjelder erstatning som Frende på feilaktig grunnlag har utbetalt til forsikringstaker/sikrede.

19.4 Bruksbegrensninger

19.4.1 Transport av farlig gods

Forsikringen omfatter ikke skade når motorvognen brukes til transport av:

- Sprengstoff, ammunisjon og eksplosiver (i fast eller flytende form),
- Brennbar væske eller
- Kjemiske eller giftige stoffer (i fast, flytende eller i gassform).

Vilkår for Lastebil, Buss, Traktor og Arbeidsmaskin

19.4.2 Beruselse

Frende dekker ikke skade som sikrede eller den som med sikredes samtykke er ansvarlig for motorvognen har voldt mens han eller hun kjørte motorvognen under selvforskyldt påvirkning av alkohol eller annet berusende/bedøvende middel, jfr. Vegtrafikkloven § 22,1. ledd og Forsikringsavtalelovens § 4-9. Det samme gjelder for forsikringstilfelle som er voldt av en annen mens denne kjørte motorvognen i slik tilstand dersom sikrede eller den som med sikredes samtykke er ansvarlig for motorvognen, medvirket til at motorvognen ble brukt selv om han eller hun visste eller måtte forstå at føreren var påvirket.

19.5 Sikkerhetsforskrifter

Vi krever at visse sikkerhetsforskrifter blir overholdt, dvs. at visse handlinger foretas for å unngå skade. Brudd på disse kan føre til at retten til erstatning faller bort eller blir redusert, jf FAL § 4-8. For motorvognforsikringen gjelder følgende sikkerhetsforskrifter:

19.5.1 Sikring mot ting- og personskade

1. Fører av motorvognen skal ha gyldig førerkort.
Lovlig øvelseskjøring dekkes.
2. Fører og passasjer skal bruke sikkerhetsbelte og annen påbudt sikring i henhold til gjeldende bestemmelser i lov/forskrift.
3. Motorvognen skal være utrustet og vedlikeholdt i samsvar med kravene i Samferdselsdepartementets forskrift om bruk av kjøretøy av 25. januar 1990 nr. 92, og leverandørens anbefalinger.
4. Motorvognens væskekjølesystem skal være påfylt frosthindrende middel tilpasset de klimatiske forhold.
5. Motorvognen skal ikke belastes utover det som er angitt i vognkortet.
6. All last som transporteres i eller på motorvogn eller tilhenger, skal sikres slik at lasten ikke skades, faller av eller volder skade under kjøring.
7. Når motorvognen benyttes til transport av gods som krever spesielle temperaturforhold, skal motorvognen være utstyrt med relevant kjøle-/varmeaggregat og temperaturskriver som er i funksjon.
8. Forskrifter/instruksjoner om bruk og vedlikehold (service) gitt av produsent og/eller leverandør skal overholdes. Forsikringstaker må kunne dokumentere vedlikeholdet. Motoreffekten (hk) må ikke endres.
9. Ved kjøring på islagt vann skal fører av motorvognen forvise seg om at dette kan skje uten fare for at isen svikter.

19.5.2 Sikring mot tyveri m.v

1. Dersom motorvognen har todelt vognkort skal vognkortets del 2, eierdokumentet, oppbevares adskilt fra motorvognen.
2. Motorvognen skal låses og vinduer lukkes når det ikke er

- personer inne i den. Nøkkelen skal holdes adskilt fra motorvognen og utilgjengelig for uvedkommende.
3. Verdigjenstander skal aldri etterlates i motorvognen. Med verdigjenstander menes: smykker, ringer, ur, perler og edelstener, alle typer elektroniske apparater med tilbehør, musikkinstrumenter og pelsverk.
  4. Dersom motorvognen forlates skal annet løsøre oppbevares i låst bagasjerom, takboks eller lignende.
  5. Bagasjeboks, takboks og sykkel/skistativ og lignende skal alltid være fastmontert og låst når de brukes til oppbevaring.
  6. Dekk og felger skal oppbevares i avlåst rom eller bygning eller låst/boltet fast til vegg.
  7. Fastmontert utstyr skal være montert slik at det ikke kan fjernes uten bruk av verktøy eller nøkkel.
  8. Avmontert utstyr som er omfattet av forsikringen skal være forsvarlig sikret med solid kjetting til fast holdepunkt og med FG-godkjent lås. Avmonterte skuffer o.l. kan eventuelt sikres ved at gravemaskinarmen settes over, slik gravemaskinarmen må løftes bort for å få med seg utstyret. Utover en ukes fravær uten tilsyn skal avmontert utstyr være innelåst i bygning.

19.6 Grov uaktsomhet

Har sikrede grovt uaktsomt fremkalt forsikringstilfellet, kan Frendes ansvar settes ned eller falle bort, jf Forsikringsavtaleloven § 4-9.

19.7 Identifikasjon

19.7.1 For forsikring til privatpersoner og for landbruksforsikringer gjelder følgende:

Sikrede kan tape sin rett til erstatning dersom forsikringstilfellet skyldes handlinger eller unnlatelser fra:

- Sikredes ektefelle, som bor sammen med sikrede, eller fra personer som sikrede lever sammen med i et fast etablert forhold.
- Avløser eller andre som skal påse at arbeid utføres i samsvar med sikkerhetsforskriftene.
- Andre som med sikredes eller forsikringstakers samtykke er ansvarlig for forsikringsgjenstanden/-bygningen.

19.7.2 For forsikring til næringsdrivende gjelder følgende

Sikrede kan tape sin rett til erstatning dersom forsikringstilfellet skyldes handlinger eller unnlatelser fra:

- Sikredes øverste ledelse.
- Ansvarshavende for det skadeforebyggende arbeid.
- Ansatt i overordnet stilling.
- Formann, bas eller andre som skal påse at arbeid utføres i samsvar med sikkerhetsforskriftene.
- Andre som med sikredes eller forsikringstakers samtykke er ansvarlig for forsikringsgjenstanden.
- Enhver som er fører av motorvognen på skadetidspunktet.

